

ρὸς ἀτυχέστερος ἔτι πανηγυρισμὸς τῆς εἰκοσι-
πενταετηρίδος τοῦ Ὁθωνος, ἀπέτισε δὲ σκλη-
ρῶς ὁ δύσκολος ποιητὴς ἐν τοῖς δεσπωτηρίοις
τῶν Ἀθηνῶν δι' ἐνδεκαμηνίου κρατήσεως, ἥτις
ὑπῆρξε καὶ πρώτη ἀφορμὴ τοῦ ὀδυνηροῦ νοσή-
ματος, ὅπερ ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον.

Ἐξελθὼν διὰ χάριτος τοῦ δεσπωτηρίου πα-
ρέμεινεν ἔτι μικρὸν ἐν Ἀθήναις, ἐδημοσίευσεν τὸ
ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀνάξιον αὐτοῦ φυλλάδιον: ἡ
πυρπόλησις τοῦ συστήματος ἀπὸ τῶν Καρά-
ρηρ, καὶ μετέβη κατόπιν εἰς Παρισίους, ὅπως
ἀσχοληθῆ εἰς σύνταξιν μακρᾶς Ἱστορίας τῶν
νεώτερον Ἑλλήνων, ἣν ὁμως, φαίνεται, οὐδὲ
ἤρχισε κἄν νὰ συγγράφῃ, τὸ μὲν ὑπὸ τῆς νέσου
τροχόμενος, τὸ δὲ εἰς ἀδιάκοπον φερόμενος δια-
μονῆς μεταλλαγῆν, καὶ τρέπων πάλιν μετὰ
μικρὸν τὸ βῆμα τοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου, τὸ
προσεχὲς αὐτοῦ τέλος πιθανῶς προκισθανόμε-
νον, ἐπεθύμει νὰ ἀναπαύσῃ τὴν καταπεπονημέ-
νην του κεφαλὴν.

Δὲν ἐχαρίσατο, φεῦ! εἰς αὐτὸν τὴν χάριτα
ταύτην ἡ μοῖρα. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1863 ἐξέ-
πνευσεν ὁ ποιητὴς, ἐγκαταλειμμένος καὶ μό-
νος, πένης καὶ λιμώττων, ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς
Σμύρνης, καὶ ἐθάπτετο ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ
τῆς Ἀγίας Φωτεινῆς. Μετὰ δεκατέσσαρα δὲ ὄλα
ἔτη πρόκειται τέλος νὰ ταφῶσι τὰ ὄσα τοῦ ἐθνι-
κοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀοιδοῦ ἐν γῆ ἐλευθέρᾳ, ὑπὸ
τὸ χῶμα τῶν Ἀθηνῶν, ὧν τὸσάκις εἶχεν ὑμνή-
σει τὸ παρελθὸν καὶ τὸσάκις εὐηγγελίστατο τὸ
μέλλον ἢ χρησιμοδότις αὐτοῦ ποιητικὴ ψυχὴ.

Συνοψίσαντες ὅσον κάλλιον ἠδυνήθημεν τὸν
ποιητικὸν βίον τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, ἐ-
κλείσαμεν κατ' ἀνάγκην εὐλαβῶς τὰ ὄμματα
πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον ἢ ἄχαρι πρᾶτ-
τει ἔργον πάντοτε ὁ βλέπων διὰ τῶν κλειθρῶν,
ἀχαριτώτατον πρᾶττει βεβαίως ὁ ὑπὸ τὸν ποιη-
τὴν ἀναζητῶν τὸν ἰδιώτην. Ἄλλως δὲ, τίς ἀ-
ναγινώσκων τοὺς ὄραίους καὶ σπαρκακτικούς τού-
τους στίχους:

Μ' ἐξεπαίδευσαν αἱ Μοῦσαι βρέφος εἰς τὸν Ἑλικῶνα.
Δέξαι με ψυχοῦράγοντα καὶ ἀδύνατον πρεσβύτην
Εἰς τοῦ θεοῦ σου Καρμηλοῦ τὸν ἀειθαλῆ ῥοδόνα,
Ὅπου ἄλλοτε ἠγάσθην τὴν πανάχαρτόν σου κοίτην...

οὓς ἀποσπᾶ ἐκ τῆς πανυστάτης του πρὸς τὸν
θεάνθρωπον προσευχῆς καὶ ἐπιστέλλει εἰς τὸν
ἀδελφόν του Παναγιώτην ὁ Ἀλέξανδρος μικρὸν
πρὸ τῆς τελευτῆς του, τίς, λέγομεν, ἀναγινώ-
σκων αὐτοὺς εἶνε τοσοῦτον θρασύσπλαγχνος, ὥ-
στε νὰ μείνῃ ἀδάκρυτος, τίς τοσοῦτον ἄτεγκτος
τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ ἐπιβάλλῃ μικρολόγον χεῖρα
ἐπὶ τὴν ἀμάρταντον δάφνην τοῦ ποιητοῦ;

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

Κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον, διαρκέ-
σαντα 46 ἡμέρας, συνήφθησαν ἐννέα φονικώ-
ταται μάχαι, ἐν αἷς ἐφονεύθησαν καὶ ἐτραυματί-
σθησαν 124,643 Γάλλοι καὶ Γερμανοί!

Η ΚΑΛΚΟΥΤΤΑ

[Ἐκ τοῦ ἐκδοθέντος ἐν 1876 ἔτει συγγράμματος τοῦ
Alfred de Bréhat.]

Μετάφρασις Ν. Δ. Λεβίδου.

Συνίχεται ἐξ 81 σελ. 500.

Β'

Τὰ πατώματα τῶν εὐρωπαϊκῶν οἰκιῶν, εὐ-
ρύχωρα μετὰ διασταυρουμένων διαδρόμων, ἔ-
χουσι πάντα καὶ εὐρεῖς προδόμους, ἐν οἷς δια-
μένουσιν οἱ ὑπνῆται. Ἀναλόγως τῆς οἰκίας,
ψάθαι ἢ πολύτιμα ὑφάσματα καὶ κασμίρια κα-
λύπτουσι τὸ ἔδαφος τοῦ ἄνω πατώματος καὶ
τὸ τοῦ ἰσογείου. Αἱ κλῖναι πάλιν κοσμοῦνται
διὰ μεγάλων κωνωπέων, ὁμοίων πρὸς στρατιω-
τικὰς σκηνὰς ἐκ μουσελίνης, καὶ τὴν νύκτα ἐγ-
κλείεται ἐντὸς αὐτῶν ὁ μέλλων νὰ κοιμηθῆ, ὅ-
τε ὁ bearer φροντίζει μετὰ πολλῆς προσοχῆς
καὶ ἐπιμελείας μεγάλης νὰ κλείσῃ πᾶσαν εἴσο-
δον τοῖς κώνωψιν εἰς τὴν τοιαύτην οὕτως εἰπεῖν
σκηνήν. Πρέπει βεβαίως νὰ ἐγένετό τις θύμα τῶν
κωνῶπων, ἵνα ἐνοήσῃ πρὸς τί ἢ τοσαύτη προ-
φύλαξις κατὰ τῶν δηγμάτων αὐτῶν. Εἶναι δὲ
τοσοῦτον πολυάριθμοι, ὥστε ἀδύνατον νὰ ἀνά-
ψῃς τὴν νύκτα κηρίον, χωρὶς νὰ τεθῆ ἐν ὑαλίνῳ
φανῶ, ὡς οἱ τοῦ φωταερίου.

Ὁ ξένος, ῥίπτων ἀπλῶς ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν
ἐπίπλων τῶν ἐν Καλκούττα Εὐρωπαίων, κατα-
νοεῖ ἀμέσως τὸν οἰκιστὸν αὐτῶν βίον. Ἐδῶ μὲν
ἐπιπλα μεγαλοπρεπῆ, παραπετάσματα βαρύτι-
μα, σκευὴ ἐξ ὄρειοχάλκου ἐκ τῆς Γαλλίας ἢ τῆς
Ἀγγλίας, ἐδῶ δὲ Ἰνδικὰ ἢ σινικὰ χειροτεχνή-
ματα, *paravents*, ἤτοι ἀλεξήνεμα, τράπεζαι
καὶ μικρὰ κιβώτια, ἀλλαχοῦ ἐν τοῖς δωματίοις
καὶ ἐν ταῖς ἰδιαιτέροις αἰθούσαις τῶν γυναικῶν
σινικὰ ἀνάκλιτρα ἐκ ξύλου, ὧν οἱ βραχίονες,
οἱ πόδες καὶ τὸ πρὸς τὴν ῥάχιν μέρος εἰσὶ κι-
νητοί, διευθετούμενοι κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ
καθημένου μετ' εὐκολίας μεγίστης. Ἐπὶ τῶν
τραπεζῶν, ἐφ' ὧν τίθενται συνήθως μικρὰ πε-
ρίεργα πράγματα, κατεσκευασμένων δὲ ἐκ ξύλου
σαντάλου, ἐπὶ ἄλλων πρὸς ὁμοίαν σχεδὸν χρῆ-
σιν ἐπίπλων ἐξ ἐβένου, ἐκ μαρμάρου, ἐξ ὀστρά-
κου καὶ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ, ἐπὶ πάντων λέγω
τούτων παρατηρεῖ τις εἰδῶλια μὲ παραστάσεις
τῆς μυθικῆς ἐποχῆς, ὀστράκα σπάνια, ἀγαλμά-
τια Ἰνδικὰ, ἐξ ὀστοῦ ἐλέφαντος καὶ ἐκ ξύλου,
ζωγραφίας ἐπὶ χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα. Ῥιπίδια
παντὸς εἶδους καὶ μεγέθους εὐρίσκονται τῆδε
κακεισε ἐπὶ τῶν ἐπίπλων. Οἱ δὲ *Khitmutgars*
καὶ οἱ *bearers*, γονυπετεῖς, κινουσι περὶ τὸ
πρόσωπόν σου τὴν ἐκ λευκῆς μετάξης μιοσό-
βην ἢ τὸ *punkah*, εἶδος ριπίδιου μεγίστου.
Ἄλλοι πάλιν *bearers*, καθήμενοι μακρὰν παρά-
τινα γωνίαν τῆς αἰθούσης, κινουσι διὰ μηχανη-
μάτων διαφόρων ἄλλο μέγα ριπίδιον, τὸ κα-
λούμενον Ἰνδικόν. Δύναμις δὲ κάλλιστα νὰ πα-
ρομοιάσῃ τοῦτο πρὸς φύλλον θύρας, λεπτόν, ἀ-

νηρημένον ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς αἰθούσης διὰ σχοινίων, πολυτελέστατον κατὰ πάντα, περιβαλλόμενον ἐκ κρωσσῶν μεταξίνων καὶ συνηθέστατα ἐκ δαντέλλας περιφήρου. Ἐνίοτε τὰ *punkah* ἔχουσι τὸ σχῆμα ἀετοῦ χαρτινοῦ, ὡς δύναται τις νὰ ἴδῃ τοιαῦτα ἐν τῇ παγκοσμίῳ. Ἐκθέσει ἐν τῷ τμήματι τῶν Ἰνδιῶν. Καὶ ὅταν πλέον ἐπέλθωσιν οἱ ἀνυπόφοροι καύσωνες, οἱ ὑπηρεταὶ τροποθετοῦσιν ἐν τοῖς ἐκ στηλῶν κομψῶν διχρόμοις φύλλα διάφορα καὶ χόρτα ἄγρια εὐώδη, ἄτινα, συνεχῶς ποτιζόμενα, παράγουσιν ἀρκούσων δρόσον ὑπὸ ἐν ὄνομα τὰ χόρτα ταῦτα καλοῦνται *cusse cusse tatty*.

Ἡ ἐν ταῖς τῶν πλουσίων οἰκίαις ὑπηρεσία ἀπαιτεῖ πλῆθος μέγα ὑπηρετῶν, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον ἕκαστος αὐτῶν δὲν ἐκτελεῖ εἰμὴ ἐνός καὶ μόνου εἴδους ὑπηρεσίαν, ἧς ἡ δικαιοδοσία εἶναι πάλιν λίαν περιωρισμένη. Ἡ διαίρεσις αὕτη καὶ ὁ καταμερισμὸς τῆς ὑπηρεσίας προέρχεται οὐχὶ ἴσῃ ἐκ τῆς φυσικῆς ναθρότητος τῶν Ἰνδιῶν, ὅσον ἐκ τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων, τῶν μὴ ἐπιτροπεουσῶν εἰς ἕκαστην τάξιν τὴν ἐξάσκησιν τινῶν ἐπαγγελμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν. Ὁ δὲ παραβάς τὰς διατάξεις ταύτας Βεγγάλιος κινδυνεύει νὰ ἀποβληθῇ τῆς τάξεως, ἢ τοῦ γένους, εἰς ὃ ἀνήκει, τῆς ἀποβολῆς ταύτης τυγχανούσης τῆς αὐστηροτάτης τῶν ποιῶν, δι' ὧν δύναται τις νὰ ἀπειληθῇ. Πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ἐκ πράξεως κατὰ τῶν νόμων προστριβέντος ῥύπου, οφείλει νὰ ὑποβληθῇ τις εἰς πολλὰς θρησκευτικὰς ἀσκήσεις, καὶ ἐπαχθεῖ καὶ ταπεινωτικὰς, παρατεινομένας ἐνίοτε ἐπὶ πολλοὺς μῆνας. Ὑπάρχουσι μάλιστα παραπτώματα, εἴτε ἐκούσια εἴτε ἀκούσια, δι' οὐδεμιᾶς μετανοίας ἐξαιλεφόμενα.

Ἄλλ' ἵνα ὀρθῶς ἐνοηθῇ τὸ περὶ μισθοδοσίας τῶν Ἰνδιῶν ὑπηρετῶν ζήτημα, καλὸν εἶναι νὰ εἰπωμέν τινα καὶ περὶ τοῦ ἐν χρήσει νομίσματος ἐν Καλκούτῃ. Τὸ ῥούπιον ἰσοδυναμεῖ πρὸς 16 ἄννας, ἧτοι φρ. 2.50 περίπου. Ὁ ἄννας ἰσοδυναμεῖ πρὸς 4 πίτσας, ἢ 20 λεπτά. Ὁ πίτσας πρὸς 30 ἢ 40 *cauries*, ἧτοι μικρὰ κογχύλια, ὧν μεγάλην χρῆσιν ἐπιουῦντο ἄλλοτε ἐν τῇ ἀγοραπωλησίᾳ τῶν μαύρων, καὶ ἄτινα μεταχειρίζονται εἰσέτι οἱ ἰθαγενεῖς ἐν ταῖς μεταξὺ αὐτῶν συναλλαγαῖς. Δεκαεὶς ἀργυρᾶ ῥούπια ἀποτελοῦσιν ἓνα *goldmohur*. Ὁ ἄννας ὑπάρχει μόνον κατ' ὄνομα. Τὸ ῥούπιον, ὀλίγον πλατύτερον διφράγκου ὄν, φέρει διαφόρους τύπους, συμφώνως τῇ ἐποχῇ τῆς ἐκτυπώσεως.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ περὶ ὑπηρετῶν. Ἴδου ἐκ τίνων συγκροτεῖται τὸ προσωπικὸν οἰκίας μετρίας καὶ οὐχὶ τῆς πρώτης τάξεως, οἰκίας π.χ. ἐνός ἀπλοῦ *writer*, ὑπαλλήλου τουτέστιν ἐν ταῖς γραφείοις τῆς Ἐταιρίας*

Α') Εἰς *moonshee*, διερμηνεὺς, μισθοδοτού-

μενος ῥούπια 16 ἕως 25 κατὰ μῆνα.—Β') Εἰς *sircar*, ἐπιστάτης, 10 ἕως 15.—Γ') Εἰς *Khitmutgar*, ἧτοι ὁ συνήθως καλούμενος καὶ γνωστός ὑπὸ τὸν τίτλον *maître d'hôtel*, 9 ἕως 10.—Δ') Εἰς *khansamah*, προμηθεύων τὰ ἀναγκαῖα, 8 ἕως 12. Ἀλλὰ *khansamah* καλοῦνται ἐπίσης ὑπηρεταί, σχεδὸν πάντες Μουσουλμάνοι, μισθούμενοι κυρίως τοῖς ξένοις καὶ ἀναδεχόμενοι πολλὰς ὑπηρεσίας.—Ε') Τοσοῦτοι *Khitmutgars* (οἵτινες μόνον καθῆκον ἔχουσι τὸ ὑπηρετεῖν ἐν ὧρα δεῖπνου) ὅσα πρόσωπα κατοικοῦσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ.—ΣΤ') Εἰς *babarchy*, μάγειρος.—Ζ') Εἰς *durwan*, θυρωρός.—Η') Εἰς *hurkaru* ἢ *peon*, ἀγγελιαφόρος.—Θ') Εἰς ἀμαξηλάτης.—Ι') Δι' ἕκαστον κύριον εἰς *sirdar-bearer*, οὐτινος καθῆκον εἶναι ἡ τακτοποίησις τῶν ἐνδυμάτων, ὁ καθαρισμὸς αὐτῶν καὶ τῶν ὑποδημάτων, τὸ ἀνάπτειν τὰ κηρία. Οἱ ὑπηρεταὶ τῶν ἐξ τούτων τελευταίων κατηγοριῶν λαμβάνουσιν ἐπτά ἕως δέκα ῥούπια κατὰ μῆνα.—ΙΑ') Τόσοι *syces*, ἱπποκόμοι, ὅσοι ἵπποι. Ὅντες δὲ ὑπηρεταὶ καὶ ἱπποκόμοι οἱ *syces* οὗτοι, τρέχουσι πεζοὶ ὄπισθεν τῆς ἀμάξης ἢ τοῦ ἵππου, κρατοῦντες διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν μαιοσόβην, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας δαυλὸν ἀνημμένον, ὅπως ὑπάρχη πάντοτε πῦρ διὰ τὸ σιγᾶρον σου.—ΙΒ') Εἰς *masalchi*, βοηθὸς τοῦ μαγειροῦ.—ΙΓ') Εἰς *mater*, σαρωτής.—ΙΔ') Εἰς *bheesty*, ὑδροφόρος. Οἱ *syces*, οἱ *masalchis*, οἱ *maters*, οἱ *bheestys* λαμβάνουσι μόνον 3 ἢ 5 ῥούπια. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀριθμησώμεν ἔτι καὶ τὰς ὑπηρετρίδας, ἧτοι τὰς *ayahs*, δηλ. τὰς διὰ τοὺς θαλαμούς, τὰς διὰ τὰ παιδία, καὶ τὰς *matrany-ayahs*, τὰς ἐπιφορτισμένας τὰς βανουτοσέρας ἐργασίας. Ἐν ταῖς τῶν πλουσίων οἰκίαις ἐπὶ πλέον ὑπάρχει καὶ ἀρχιυπηρετῆς ἐπὶ κεφαλῆς πασῶν τῶν ὑπηρεσιῶν. Προσθέσατε τώρα τοὺς τέσσαρας *bearers*, ἧτοι τοὺς κρατοῦντας τὸ διὰ τὴν μετάβασιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον φορεῖον, καὶ ἀμέσως θέλετε ἔχει περὶ τοὺς τριάκοντα ὑπηρετάς. Πάντες δὲ οὗτοι φέρουσι στολὴν χρωμάτων διαφόρων, ἀναλόγως τῆς τάξεως τῆς οἰκίας, παρ' ἧς ὑπηρετοῦσιν, ἀποτελουμένην ἐξ εἴδους τινὸς ἐσθῆτος ἐξ ὑφάσματος λεπτοῦ, ἧτις ἐπικαλύπτεται ὑπὸ μικροῦ χιτωνίσκου χρώματος ζωηροῦ, συσφιγγομένου διὰ ζώνης ἐκ μουσελίνης περὶ τὴν ὀσφίν. Ἐυρεῖται ποδήρεις περισκελίδες, ὡς αἱ τῶν ναυτῶν, ὑποδήματα καὶ εἶδος τι κεφαλοδέσμου, φέροντος τὸ χρῶμα τοῦ χιτωνίσκου, ταῦτα πάντα συμπληροῦσι τὴν γραφικὴν τῶν ὑπηρετῶν στολὴν. Οἱ ἄνευ ὅμως στολῆς ὑπηρεταί, τοιοῦτοι δὲ εἰσὶν οἱ κατὰ μῆνα μισθούμενοι ὑπὸ τῶν ξένων, συνήθως εἰσὶν ὀλίγευκα ἐνδεδυμένοι. Κεὶ ἐν πολλαῖς μὲν οἰκίαις παραχωροῦνται τοῖς Ἰνδοῖς ὑπηρεταῖς αἱ στολαί, πλὴν συχνάκις οἱ *Khitmutgars* ἢ οἱ *bearers* ἀναχωροῦσι τὴν νύκτα, καὶ πωλοῦντες τὰ ἐνδύματα, ὅσα

ἐλάβον τὴν πρῶϊαν, δὲν ἐπανέρχονται πλέον.

Οἱ ὑπηρεταὶ ἐν τούτοις τρέφονται δι' ἰδίωv ἐξόδων καὶ μὲ τὴν συνήθη σχεδὸν πᾶσι τοῖς Ἴνδοις τροφήν. Ἐνίοτε κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας βλέπει τις αὐτοὺς συναθροισζομένους καὶ καθήμενους ἐπὶ ψαθῶν, ἢ ἀπλῶς κατὰ γῆς, περὶ λεκάνην μεγάλην, πλήρη δρύζου ἐφθοῦ, οὔτινος ἐν μέσῳ ἢ τοῦ μαγεῖρου χεῖρ ἐσχῆμάτισε κοιλότητα, πληρωθεῖσαν ἐξ εἶδους τινὸς χυμοῦ πρασινοειδοῦς σφόδρα εὐσμου. Εὐχερῶς δὲ συνειθίζει τις εἰς τὸν ζωμὸν τούτον, ὅστις μετὰ τοῦ δρύζου ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν τροφήν τῶν Ἰνδῶν, καὶ πολλῶν μάλιστα Εὐρωπαϊῶν, μεταχειριζομένων αὐτὸν ἐν εἰδει καρυκεύματος περὶ τοῦ ἰχθύος ἢ περὶ τὰ ὀρνίθια. Διότι πρῶτιστον τοῦ καρυκεύματος τούτου πλεονέκτημα εἶναι τὸ ἐξεγείρειν τὴν ὄρεξιν, ἣτις ἀμέσως καταστέλλεται ὡς ἐκ τε τοῦ κλίματος καὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν. Οἱ τῶν κατωτέρων τάξεων ἐν τούτοις Ἰνδοὶ δὲν μεταχειρίζονται οὔτε κοχλιάρια, οὔτε περόνια, ἀλλὰ, λαμβάνοντες ποσὸν τι δρύζου καὶ κατασκευάζοντες αὐτὸ μετὰ τῶν χειρῶν ἐν εἰδει σφαίρας, ἐμβάπτουσιν ἔπειτα ἐν τῷ ζωμῷ, περὶ οὗ πρὸ μικροῦ μόλις ὠμίλησαμεν. Ἐν τῷ δοχείῳ, κοινῶς τοῖς πᾶσι, δροσίζει κατόπιν κατὰ σειρὰν τοὺς συνδαιτυμόνας, θέτον τὸ τέρμα εἰς τὸ λιτὸν αὐτὸ δεῖπνον. Ἀλλὰ κατόπιν ἔρχεται ἡ μεγίστη τῶν ἀπολαύσεων τῶν Βεγγαλίῶν, ὁ ναργιλές· τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ ψυχραίνει τὸν καπνὸν, πρὶν οὗτος φθάσῃ εἰς τὰ χεῖλη, καὶ καθήμενος χαμαὶ ὁ Βεγγάλιος καὶ οὕτω καπνίζων, φαίνεται σφόδρα εὐχαριστημένος, ἐνῷ ὁ Εὐρωπαῖος δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ ὑπομείνῃ ταῦτα οὐδ' ἐπὶ πέντε λεπτά τῆς ὥρας. Ἀπόφθεγμα μάλιστα τοῦ τόπου παρὶτᾶ κάλλιστα τὸν πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν πόθον: «Κάλλιον νὰ κάθηται τις ἢ νὰ ἴσταται ἔρθιος· κάλλιον νὰ ἦται τις κατακεκλιμένος ἢ νὰ κάθηται, νὰ κοιμᾶται ἢ νὰ ἀγρυπνῇ. Τέλος ὁ θάνατος εἶναι προτιμώτερος τοῦ ὕπνου.»

Ὅπου παρόμοια δόγματα ἰσχύουσιν, εὐχερῶς ἐννοεῖ τις τὴν νωθρότητα τῶν ὑπηρετῶν. Ἐκτὸς τῆς φυσικῆς πρὸς τὸ ψεῦδεσθαι ῥοπῆς, ἔχουσι καὶ ἄλλα ἐλαττώματα μεγάλα. Ἄλλοτε μεταχειρίζοντο αὐτοὺς κάκιστα καὶ διὰ τὴν ἐλάχιστον λόγον, καὶ, ἐκτὸς τῆς ἐλευθερίας, ἢ κατὰστασις αὐτῶν δὲν διέφερε τῆς τῶν μαύρων ἀπὸ τινων ἐτῶν ὅμως ἢ τύχη αὐτῶν πολὺ ἐβελτιώθη, καὶ αἱ ἐπαγόμεναι τιμωρίαι εἴτε διὰ γρόνθων εἴτε διὰ λακτισμάτων εἰσὶ φαινόμεναι μᾶλλον ἢ πραγματικαί. Πλὴν πρέπει νὰ δηλολογήσωμεν, ὡς ὁ Jacquemonl μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἰδιοτροπίας ἔγραψεν ἤδη, ἂν καὶ λίαν σκληρῶς ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ γραφὲν κατὰ λέξιν, πρέπει λέγω νὰ δηλολογήσωμεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει χώρα ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπου εὐχερέστερον διὰ λακτίσματος νὰ δύνηται

τις νὰ καταισχύνῃ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ὁ τρόπος οὗτος ἀληθῶς ἐξεγείρει τὴν ὀργὴν τῶν κατὰ πρῶτον ἀφικνουμένων Εὐρωπαϊῶν· ἀλλὰ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον συνειθίζουσιν εἰς τοῦτο καὶ οὗτοι, παρακινούμενοι δὲ ὑπὸ τε τῶν ψευδολογιῶν καὶ τῆς ἀπαθείας τῶν ἰδίων ὑπηρετῶν, ἐν τέλει ἐφαρμολόζουσι καὶ αὐτοὶ ἐκείνοι ὅ,τι κατηγόρησαν ἤδη. Πρὸ πάντων ἐν τόποις, κειμένους μακρὰν τῶν κέντρων τοῦ πληθυσμοῦ, τὰ ἀπόλυτα ταῦτα μέτρα καθίστανται ἀναπόφευκτα. Μακρὰν πάσης εὐρωπαϊκῆς βοηθείας, ἐν μέσῳ πληθυσμῶν ἡμιαγρίων, δὲν ἐκτιμῶνται οἱ ἄνθρωποι εἰμὴ κατὰ τὸ ποσὸν τῶν ἐκσφενδονιζομένων παρ' αὐτῶν γρόνθων. Ἄς προσθέσωμεν ὅμως, ὅτι συχνάκις οἱ οἰκοδεσπότης περιορίζονται μόνον εἰς ἀπειλὰς, καὶ ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα ἢ κατὰστασις τῶν ὑπηρετῶν εἶναι κρίσιμων τῆς τῶν πλειοτέρων Ἰνδῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς κατωτάτας τάξεις. Καὶ ἐν μὲν ταῖς ἐχούσαις πολλοὺς ὑπηρετάς οἰκίας ὑπάρχει ἔθος τοῦ ἐκλέγειν αὐτοὺς, ὅσῳ τὸ δυνατόν, ἐκ γενῶν καὶ θρησκευμάτων διαφόρων· ἐπικρατεῖ κατὰ τινα τρόπον τὸ περίφημον ἄξιωμα: *Dividendo ut imperes*. Οἱ καταλλήλοτατοι δὲ καὶ λόγῳ διανοίας καὶ λόγῳ δραστηριότητος εἰσὶν οἱ Ἰνδοπορτογάλλοι, ἀνήκοντες σχεδὸν πάντες εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ μετὰ τῶν ἰθαγενῶν μουσουλμάνων καλοὶ ὑπηρεταί. Εἶχόν τινα, ἀνήκοντα ἐν τῇ δευτέρᾳ κατηγορίᾳ, ὀνόματι Νιλοῦ, ὅστις, λόγῳ ὑπηρεσίας, ἰσοδυναμεῖ πρὸς πάντας τοὺς Βεγγαλίους ὑπηρετάς μου. Ἐγίνωσκε λέξεις τινὰς ἀγγλικὰς καὶ γαλλικὰς, ἐγκατέστη δὲ παρ' ἐμοὶ κατὰ παραδοξότατον τινα τρόπον.

Μόλις εἶχον ἔλθει τὰ πράγματα μου ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ ὁ Μαρῖνος, ὁ γάλλος θαλαμηπόλος μου, κατεγίνετο τακτοποιῶν τὰ ἐνδύματά μου, τῇ βοηθείᾳ ἰνδοῦ τινος bearer, ἀρκούντως ἀδεξίου· ἐγὼ δὲ ἔγραφον ἐπιστολὴν πρὸς τινα φίλον. Φθάνει τότε τις Khitmutgar, ἥτοι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Νιλοῦ.

— Τί θέλετε; ἐρωτῶ αὐτὸν, ἐνῷ μὲ ἐχαιρέτα, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀνατολῇ συνήθειαν, σταυρόνων τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ὑποκλίνων ἐδαφιαίως. Ἀπήνητησεν, ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ μὲ ὑπηρετῇ ὡς Khitmutgar, ἐκθέσας μετ' εὐγλωττίης ἀπιστεύτου μακρὰν σειρὰν κυρίων, παρ' οἷς εἶχεν ἤδη ὑπηρετήσῃ, μετὰ τῶν δὲ τούτων διεκρίνοντο κυρίως πλοίαρχοί τινες. Γάλλος τις, τότε πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Καλκούττᾳ καὶ φίλος τοῦ πατρός μου τυγχάνων, ὁ κ. Δυμαῖν, οὗτινος πρὸ μικροῦ ἐθρηνήσαμεν τὸν πρόωρον θάνατον, εἶχεν ἐπιφορτισθῆ νὰ προνοήσῃ περὶ τῶν τῆς οἰκίας μου. Μοὶ εἶχε λοιπὸν κυρίως συστήσει νὰ δυσπιστῶ πρὸς τοὺς νομάδας ἐκείνους ὑπηρετάς, τοὺς οἰκοθεν καὶ ἄνευ ἐγγυητοῦ προσφέροντας τὰς ἑαυτῶν ὑπηρεσίας τοῖς ξένοις.

Ἀπήντησα λοιπὸν πρὸς τὸν Νιλοῦ ἀρνητικῶς, ἀλλ' οὗτος μετὰ μείζονος εὐγλωττίας ἤρξατο ἀπριθμῶν τὰ πολλὰ προτερήματά του, καὶ, συνενώσας τὴν εὐγλωττίαν πρὸς τὰς κινήσεις παντομίμου, ἤρπασεν ὑπόδημα, ὅπερ ἤρχισε νὰ καθαρίσῃ ζωηρότατα διὰ τοῦ κερποῦ τῆς χειρὸς του.

— Ἐγὼ νὰ παστρεύῃ τὸ παπούτσι, σαχῆβ (κύριε), εἶπε μετὰ μειδιάματος θλακώδους, καταδείξαντος τοὺς λευκοὺς καὶ λάμποντας ὀδόντας αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὁ Μαρίνος, ὅστις ἐφαίνετο ἡκιστα εὐχαριστούμενος ἐκ τῶν τρόπων τούτων τοῦ παρεισάκτου, ἔτρεξε κατόπιν αὐτοῦ, ὅπως ἀρπάσῃ τὸ ὑπόδημα, ὅπερ ὁ Νιλοῦ ἀφῆκεν ἄνευ ἀντιστάσεως, μόνον καὶ μόνον ἵνα λάβῃ ζευγὸς ἄλλο πεδίλων.

— Ἐγὼ παστρεύεις παπούτσια, σαχῆβ, ἐξηκολούθησεν, ἐπιχειρήσας νὰ ἐμβάψῃ πτερόν τι ἐν τῷ μελανοδοχεῖῳ.

Ὅπως πολλοὶ κοινοὶ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὁ Μαρίνος πολὺ ἐπεθύμει θανάσιως νὰ καταδείξῃ τὴν ἰδίαν ὑπεροχὴν ἀπέναντι ἄλλων κατωτέρων αὐτοῦ. Ἡρπασε λοιπὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Νιλοῦ διὰ τῆς βίας τὰ σανδάλια, καὶ ἐλάκτισε τὸν Khitmutgar, ὅστις μετ' εὐστροφίας ἀπέφυγε τὸ λάκτισμα.

Ὁ Νιλοῦ, ἀπαντήσας διὰ χαριεστάτου μειδιάματος, ἔλαβε τοὺς ἐπὶ τῆς τραπέζης λαϊμοδέτας καὶ ἤρχισε νὰ διπλόνῃ αὐτοὺς μετὰ ἐπιδειξιότητος μεγάλης. Τότε ὅμως ὁ Μαρίνος, φρενήρης ἐλέπων περιφρονούμενον τὸ ἀξίωμα του, ἔδραμε κατὰ τοῦ Khitmutgar, ἔχων ὑψωμένην τὴν χεῖρα.

— Μὴ κτυπᾶς! εἶπον τῷ ὑπηρέτῃ μου.

Καὶ ὁ Νιλοῦ, ὑπομειδιῶν πάντοτε, ἐκδιπλῶνει τοὺς λαϊμοδέτας καὶ σώζεται πρὸς τὸ ἀντικρὺ μέρος τῆς τραπέζης, ἧς περίεξ ἔτρεχεν, ἀποφεύγων τὴν καταδίωξιν. Καίτοι εὕρισκετο ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀγωνίᾳ, ἐτακτοποιεῖ συγχρόνως δέματι χειροκτιῶν καὶ λεπτομερῶς μοὶ ἀπρηθμει τὰ πλεονεκτήματα, ὅσων ἐδυνάμην νὰ εὕρω αὐτὸν κάτοχον.

— Ἐγὼ κτενίζεις μικρὸ σκυλί, μὰ δὲν δαγκάνεις; βουρτσάρεις καπέλλο, ἀνάβει τσιγάρο, φέρνεις μπιλλιέ-βιζίτ, κάνεις ὠραῖο φιόγκο στὸ κραβάτα δούλου, προσέθηκε τέλος, ῥίπτων βλέμμα συμπαθὲς πρὸς τὸν ἐχθρόν του.

Συνώδευε δὲ τὰς λέξεις ταύτας διὰ σπασμωδικῶν κινήσεων τοῦ προσώπου, τοσοῦτον κωμικῶν καὶ πρωτοτύπων, ὥστε δὲν ἐδυνάμην νὰ συγκαταῆσθαι τὸν γέλωτα. Ἄλλὰ καὶ ὁ Μαρίνος, κολακευόμενος ἐκ τῆς ἰδέας, ὅτι ἤθελεν ἔχει καὶ αὐτὸς ὑπηρέτην, ἐθεώρει πλέον τὸν Khitmutgar μετ' ὕψους εὐμενοῦς. Καὶ ὁ Νιλοῦ πάλιν, παρατηρητῆς ὡς πάντες οἱ Ἴνδοι, ἐνόησεν, ὅτι εἶχε κερδίσει τὴν ὑπόθεσιν.

— Πόσα θέλεις κατὰ μῆνα; ἠρώτησα.

— Σαχῆβ τόσοσ ἐνδοξος, τόσοσ πλούσιος, τόσοσ ἰσχυρὸς ὡς ὑμεῖς, δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ δώσῃ ὀλιγώτερον τῶν 25 ρουπιῶν εἰς τὸν khansamah, εἶπεν ὁ Νιλοῦ, παρατηρῶν τὸν παριστάμενον φίλον μου μετ' ἀνησυχίας.

— Τί λέγεις! ἀχρεῖς! ἀπήντησεν οὗτος, ὑψώνων τὴν ὀβήδον.

— Δεκαπέντε ρούπια, σαχῆβ, λέγει ὁ Νιλοῦ σχεδὸν γονυπετῆς, καὶ ἀρχόμενος πρὸς τιμὴν μου νὰ προφέρῃ μυρίας κολακευτικὰς λέξεις, ὧν ἡ μετ' εὐχερείας ἀπαγγελία μὲ ἐπειθεν, ὅτι πρὸ ἐμοῦ ἐλέγηθησαν εἰς πεντήκοντα ἄλλους κυρίου.

— Δότε τῷ οὐκτῶ ρούπια, μοὶ λέγει ὁ φίλος μου, τοσοῦτος εἶναι ὁ μισθός. Κατόπιν δίδετε περισσότερον, ἂν εὐχαρισθῆτε ἐκ τῆς ὑπηρεσίας.

Καίτοι ὁ Νιλοῦ ἐπέμεινεν, ἵνα δοθῶσιν αὐτῷ πλεῖστον, ἡ μίσθσις συνεφωνήθη ἐπὶ τῇ ἀνωτέρω βᾶσει ἄλλ' ὁ Νιλοῦ ἦν τοσοῦτον πονηρὸς καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ ἐπωφελητῆι ἐκάστοτε, ὥστε μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἔλαβε πράγματι δεκαπέντε ρούπια. Ὁ ζῆλος δὲ καὶ ἡ εὐφυΐα κατέστησαν αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ ἀρχηγὸν τῶν Ἰνδῶν ὑπηρετῶν μου ὁ Μαρίνος ὅμως πάντοτε ἐδιχονόει πρὸς τοῦτον.

(Ἐπιτετα συνέχεια.)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ἑλληνικὴ τοῦ Θιέρσου καταγωγὴ.

Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι οἱ δύο ἀδελφοὶ Chenier, Ἄνδρέας ὁ λυρικὸς ποιητῆς, καὶ Ἰωσήφ ὁ τραγωδιοποιὸς, ἐγεννήθησαν ἐκ μητρὸς Ἑλληνίδος, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῶν ἐνυμφεύθη πρόξενος ὧν τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰ μέσα τοῦ 17 αἰῶνος. Ὀλίγοι ὅμως γινώσκουσιν ὅτι ὁ ἐνδοξος πολιτικὸς καὶ ιστοριογράφος Θιέρσος φέρει αἷμα Ἑλληνικὸν εἰς τὰς φλέβας του. Ἰδοῦ τί περὶ τούτου λέγει ὁ κ. H. de Latuche, ὁ πρῶτος ἐκδοὺς τὰ ποιήματα τοῦ Ἀνδρέου Chenier, καὶ καταστήσας γνωστὸν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸν τῶος ἄγνωστον ποιητὴν: Sa mère était une Grecque, dont l'esprit et la beauté sont célèbres. Elle était propre sœur de la grand'mère de M. Thiers. Ce dernier est donc, à la mode de Bretagne, neveu d'André Chenier. Ἡτοι ἡ μήτηρ αὐτοῦ (τοῦ Ἀνδρέου Chenier) ἦτον Ἑλληνίς περίφημος διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καλλονήν της, αὐταδέλφη τῆς μάμμης τοῦ κ. Θιέρσου εἶνε ἄρα οὗτος, κατὰ τὴν γενεαλογικὴν μέθοδον τῆς ἐν Γαλλίᾳ Βρετανίας, ἀνεψιὸς τοῦ Ἀνδρέου.

Ἡ λέξις παροιμία (παρὰ οἶμον) σημαίνει παροδικὸν παράγγελμα, διότι οἱ Ἕλληνες ἐπέγραψον τοιαῦτα παραγγέλματα εἰς τὰς Ἑρμᾶς, τὰς παρ' οἶμον (ὁδόν).